

NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU PLANMER BUITENGEBIED HARLINGEN

**NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU
PLANMER BUITENGEBIED HARLINGEN**

CODE 141901 / 28-04-14

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Een nieuw bestemmingsplan	1
1. 2. Verplichting om een planMER op te stellen	1
1. 3. Doel van de mer-procedure	2
1. 4. Procedure en inhoud van een planMER	2
1. 5. Doel en opzet van deze notitie reikwijdte en detailniveau	3
2. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN	4
2. 1. Kerngegevens	4
2. 2. Landbouwsector	4
2. 3. Landschap en cultuurhistorie	5
2. 4. Natuur en water	7
2. 5. Recreatie en toerisme	8
2. 6. Wonen, niet-agrarische bedrijven	8
2. 7. Infrastructuur en energie	8
2. 8. Autonome ontwikkelingen buiten het plangebied	9
3. BELEIDSKADER EN VOORNEMEN (REIKWIJDTE)	10
3. 1. Beleidskader	10
3. 2. Uitgangspunten nieuwe bestemmingsplan	10
4. REIKWIJDTE EN ALTERNATIEVENONTWIKKELING	14
4. 1. Reikwijdte	14
4. 2. Referentiesituatie	14
4. 3. Het voornemen	15
4. 4. Alternatieven	15
5. TE ONDERZOEKEN MILIEUASPECTEN (DETAILNIVEAU)	17
5. 1. Detailniveau	17
5. 2. Bodem en water	17
5. 3. Ecologie	18
5. 4. Landschap, cultuurhistorie en archeologie	20
5. 5. Woon- en leefomgeving	21
5. 6. Effectbeoordeling	22
6. CONCLUSIE	23
6. 1. Te onderzoeken alternatieven	23
6. 2. Te onderzoeken milieuaspecten	23
6. 3. Cumulatietoets	24
6. 4. Afbakening van het plangebied en het studiegebied	24
6. 5. Tijdshorizon	24

BIJLAGEN

Bijlage 1

Beleidskader

1. INLEIDING

1. 1. Een nieuw bestemmingsplan

Als gevolg van de verplichting om bestemmingsplannen eens in de 10 jaar te actualiseren werkt de gemeente Harlingen aan het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied.

Het bestemmingsplan vormt het toetsingskader voor ontwikkelingen op het gebied van landbouw en recreatie. Daarnaast wordt in het bestemmingsplan planologische bescherming gegeven aan landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden.

Het plangebied van het bestemmingsplan omvat het buitengebied op land, uitgezonderd de kernen Harlingen, Wijnaldum en Midlum. Het deel van de Waddenzee op Harlinger grondgebied, maakt geen deel uit van het plan.

1. 2. Verplichting om een planMER op te stellen

Planmer-plicht

Een *planmer* is wettelijk verplicht bij het voorbereiden van programma's en plannen waarbij:

- a. het betreffende plan (een structuurvisie, een bestemmingsplan e.d.) het 'kader vormt' voor activiteiten in het plangebied, waarvoor de Wet Milieubeheer een project-mer of een mer-beoordeling verplicht stelt;
- b. de ontwikkelingen binnen het plan mogelijk tot significante gevolgen leidt voor Natura 2000-gebieden.

Belangrijkste aanleiding voor het opstellen van een planMER voor het bestemmingsplan, zijn de mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling van de veehouderij. In het nieuwe bestemmingsplan worden mogelijkheden geboden voor het vergroten van de grondgebonden landbouw en in beperktere mate van de intensieve veehouderij. Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor '*de oprichting, uitbreiding en wijziging van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren*' moet een projectmer of een mer-beoordeling worden uitgevoerd ¹⁾. Omdat het bestemmingsplan het afwegingskader vormt voor deze (toekomstige) vergunningaanvragen, is het bestemmingsplan planmer-plichtig.

Noodzaak passende beoordeling

Op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn natuurgebieden aangewezen met natuurwaarden van Europees belang: de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Bij projecten en plannen waarvan niet op voorhand kan worden uitgesloten dat zij leiden tot significant negatieve effecten voor de instandhou-

¹⁾ In het bestemmingsplan worden bijvoorbeeld mogelijkheden geboden voor de uitbreiding van melkveehouderijen naar meer dan 200 stuks melkvee (categorie D14 uit de bijlage van het *Be-sluit milieueffectrapportage*) of de uitbreiding van een pluimveehouderij met meer dan 85.000 mesthoenders of 60.000 hebben (categorie C14)

dingsdoelstellingen van deze gebieden, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd.

Door de depositie van ammoniak (uit nieuwe stallen) worden significant negatieve effecten voor stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden ook op grotere afstand niet uitgesloten. Zodoende wordt bij het planMER een passende beoordeling opgenomen.

1. 3. Doel van de mer-procedure

De milieueffectrapportage is bedoeld om milieubelangen een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming rondom plannen en projecten. Er zijn verschillende typen milieueffectrapportages. Een planmer is bedoeld voor plannen met een strategisch karakter zoals structuurvisies of plannen die het kader vormen voor vervolgbesluiten die mer- of mer-beoordelingsplichtig zijn, zoals de aanvraag van omgevingsvergunningen (en in bepaalde gevallen bestemmingsplannen, wijzigingsplannen of uitwerkingsplannen).

1. 4. Procedure en inhoud van een planMER

Planmer-procedure

Het opstellen van een planMER gebeurt aan de hand van een aantal wettelijk verplichte stappen. De planmer-procedure loopt gelijk op met de procedure voor het bestemmingsplan. Het planMER moet minimaal gezamenlijk met het ontwerpbesluit ter inzage worden gelegd. Er wordt echter naar gestreefd om het planMER tezamen met het voorontwerpbestemmingsplan ter inzage te leggen.

planMER	Bestemmingsplan
Opstellen NRD	
Raadplegen overleg- en adviesorganen	
Opstellen planMER	Opstellen voorontwerpbestemmingsplan
Ter inzage leggen planMER	Ter inzage leggen voorontwerpbestemmingsplan
Toetsingsadvies van de Commissie mer	Inspraak en overleg
	Opstellen ontwerpbestemmingsplan
	Zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan
	Vaststellen van het bestemmingsplan

Tabel 1 Afstemming tussen de verschillende procedures

Inhoud

Het planMER moet voldoende informatie bevatten om de besluitvorming op een goede manier af te kunnen afronden. In dit geval is het detailniveau van het bestemmingsplan leidend voor de inhoud van het planMER. Verder staat de vergelijking tussen de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de toekomstige situatie centraal in het MER.

1. 5. Doel en opzet van deze notitie reikwijdte en detailniveau

Met deze notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) wordt afgebakend welke aspecten in het planMER moeten worden meegenomen en op welke manier deze worden onderzocht. Daarnaast heeft de notitie een communicatief doel. Op basis van de notitie worden betrokken overleg- en adviesinstanties geïnformeerd over de reikwijdte en detailniveau van het planMER.

De NRD is als volgt opgezet:

- hoofdstuk 2 geeft een beeld de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen in de (omgeving) van het plangebied;
- in hoofdstuk 3 wordt de belangrijkste randvoorwaarden vanuit het beleid omschreven en worden de ontwikkelingsmogelijkheden en randvoorwaarden van het nieuwe bestemmingsplan benoemd (het voornemen);
- hoofdstuk 4 geeft een afweging van de alternatieven die in het planMER worden onderzocht;
- hoofdstuk 5 bevat een verkenning van de milieuaspecten die spelen in het buitengebied. Per milieuaspect is onderzoeksvoorstel opgenomen;
- in hoofdstuk 6 worden conclusies getrokken ten aanzien van de reikwijdte en het detailniveau van het planMER.

2. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

Om te kunnen bepalen welke landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden er in de gemeente Harlingen aanwezig zijn, wordt in deze paragraaf de huidige situatie in het plangebied beschreven. Ook wordt aangegeven welke autonome ontwikkelingen op het gebied van landbouw en recreatiesector in de gemeente spelen.

2. 1. Kerngegevens

Harlingen is een gemeente aan de noordwestzijde van de Provincie Fryslân. Het belangrijkste deel van het grondgebied betreft de kern Harlingen. Hier wonen circa 14.500 van de circa 15.800 inwoners (CBS, 2014). Buiten Harlingen liggen de dorpen Midlum (ca. 500 inwoners) en Wijnaldum (ca. 380 inwoners).

De gemeente heeft een oppervlakte van ongeveer 38.767 hectare, waarvan een groot deel de Waddenzee beslaat. Ongeveer 2.500 hectare van het grondgebied is land. Harlingen grenst op land aan de gemeenten Franekeradeel en Súdwest-Fryslân. In de onderstaande figuur wordt de gemeente weergegeven in de regionale context.

Figuur 1. De gemeente Harlingen in de regionale context

2. 2. Landbouwsector

Kenschets landbouw in Harlingen

Landbouw is voor de gemeente Harlingen de belangrijkste drager van de economie en is belangrijk voor het onderhoud van het landschap buiten de stad. De landbouw is daarbij in belangrijke mate grondgebonden. Akkerbouw en melkvee-

houderij zijn de belangrijkste bedrijfstakken. Er zijn twee intensieve veehouderijen aanwezig: een varkenshouder en een pluimveebedrijf.

Diercaterie	Aantal bedrijfstakken ²⁾				Aantal dieren			
	2003	2013	Jaarlijkse trend 2000-2012 (%)	2024	2003	2013	Jaarlijkse trend 2000-2012 (%)	2024
Akkerbouw	17	11	-3,5	8	-	-	-	-
Volwassen melkvee	17	15	-1,2	13	1244	1383	1,1	1546
Jongvee	-	-	-	-	908	975	0,7	1049
Schapen	12	10	-1,7	8	1958	1171	-4,0	777
Geiten	2	2	0	1	3	2	-3,3	1
Paarden en pony's	6	11	8,3	24	43	65	5,1	107
Varkens	1	1	0	1	2560	5386	11,0	15.348
Kippen	1	1	0	1	4100 0	75000	8,3	16.664 00
Totaal	398	297	-2,5	225	-	-	-	-

Tabel 2 Aantal bedrijfstakken en aantal dieren (Bron: CBS)

Autonome ontwikkelingen

In de bovenstaande tabel is de trend van schaalvergroting zichtbaar. Bij de melkveehouderij bijvoorbeeld is het aantal bedrijven sinds 2003 afgenomen, terwijl het aantal stuks melkvee en jongvee juist is toegenomen.

Per sector kunnen de volgende trends worden afgeleid:

- Het aantal melkveebedrijven afneemt (1% per jaar), maar dat de melkveestapel toeneemt (+1% per jaar);
- Het aantal schapen - die vaak op melkveebedrijven worden ingezet - neemt af (-4% per jaar) ;
- Het aantal geiten is te klein om daarover gerichte uitspraken te doen;
- Het (hobbymatig) houden van paarden en pony's neemt toe (+5% per jaar);
- De veestapel bij beide intensieve veehouderijen is fors in omvang toegenomen (+10% per jaar).

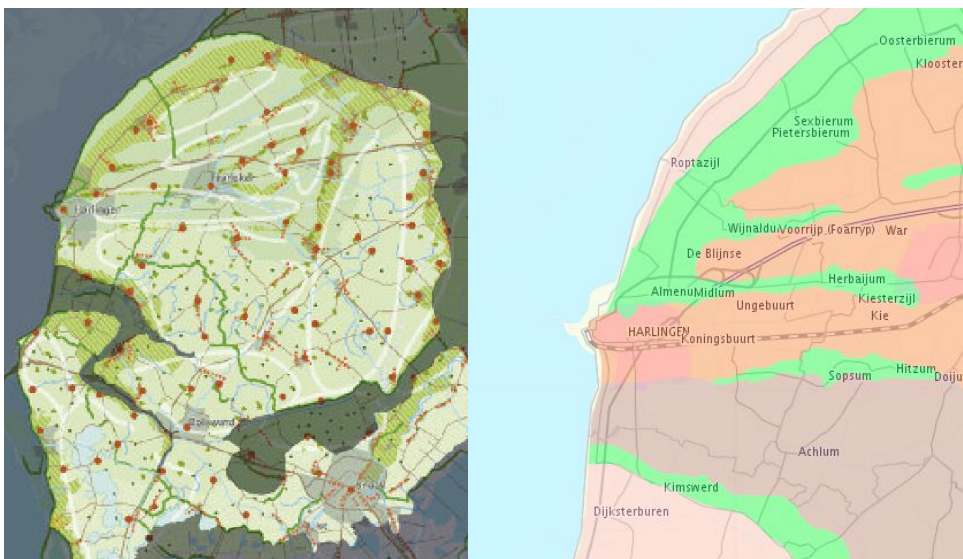
2. 3. Landschap en cultuurhistorie

Landschappelijke eenheden

²⁾ Bij de CBS gegevens vallen bedrijven die een neventak hebben onder meerdere bedrijfstakken. Dit verklaart waarom er in de tabel het totaal aantal bedrijven hoger is dan het aantal (volwaardig) agrarisch bedrijven dat in de gemeente aanwezig is.

Landschappelijk gezien maakt Harlingen deel uit van het kleiterpengebied Westergo. De ondergrond is gevormd onder invloed van de zee. De dorpen en buurtschappen liggen op de hoger gelegen kwelderwallen (groen). Daartussen liggen de open kweldervlakten (oranje). Het gebied ten zuiden van Harlingen kent een iets minder lange bewonersgeschiedenis en wordt gekenmerkt door een puntsgewijze opbouw van terpen.

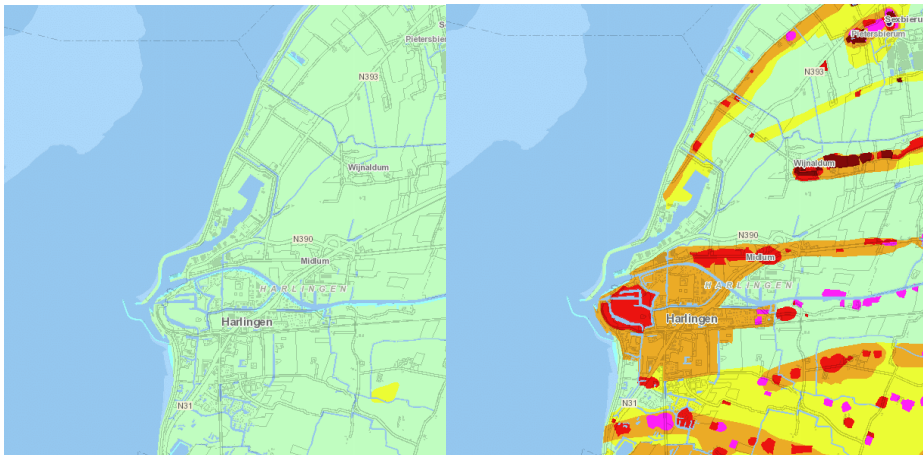
In het zuidelijk deel van de gemeente heeft nog geen ruilverkaveling plaatsgevonden. Hier is op een aantal plekken nog sprake van een kenmerkende onregelmatige blokverkaveling.

Figuur 2. Uitsnede van Grutsk op 'e Romte en de kaart landschapstypen uit de Verordening Romte

Archeologie en cultuurhistorie

Uit kaartmateriaal van de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAM-KE), blijkt dat Harlingen met name in de Middeleeuwen een rijke bewonersgeschiedenis kende. Met name op de kwelderwal bij Wijnaldum worden hoge tot zeer hoge archeologische waarden aangetroffen (zie onderstaande figuren).

Figuur 3. Archeologische beleidsadvieskaart voor de Steentijd - IJertijd (links) en de Middeleeuwen - Nieuwe tijd (rechts)

Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing in het buitengebied betreft karakteristieke boerderijen en het landgoed Ropta State boven Wijnaldum. De Slachtedyk - een verband van middeleeuwse dijkes - vormt een deel van de gemeentegrens tussen Harlingen en Franekeradeel.

Figuur 4. De Roptastate nabij Wijnaldum (links) en het trace van de Slachtedyk (rechts)

2. 4. Natuur en water

Belangrijke natuurwaarden in en rond Harlingen bevinden zich buitendijks in de Waddenzee. De Waddenzee maakt geen deel uit van het plangebied. Wel wordt in een passende beoordeling onderzoek gedaan naar (mogelijke) effecten voor dit gebied.

Hegewiersterfjild

Binnen het plangebied is het Hegewiersterfjild het belangrijkste natuurgebied. Dit reliëfrijke weidegebied is aangekocht door Natuurmonumenten en beslaat op dit moment circa 135 hectare. De hoogteverschillen in het gebied zijn grotendeels ontstaan door klei-afgravingen, het zogenoemde 'tichelen' voor de tegel- en dak-

pannenfabrieken. Door de afgravingen ontstond er een specifieke plantengroei en vogelstand. Her en der groeien ook zoutminnende planten, door de invloed van zoute kwel in het gebied.

Het Hegewiersterfjild is een belangrijk broedgebied voor weidevogels. In de winter dient het als pleister- en foeragegebied voor steltlopers. Vanwege de muizenrijkdom is het tevens een aantrekkelijk jachtgebied voor roofvogels als de velduil, torenvalk en blauwe kiekendief. Natuurmonumenten wil het plas-drasgebied uitbreiden zodat het gebied meer geschikt wordt als rustgebied voor trekvogels.

Overige natuurwaarden

Op de kwelderwallen komen verspreid een aantal kleine bospercelen voor. Daarnaast is het bouwland en weiland deels geschikt als broed- en foerageergebied voor akker- en weidevogels. Door de diepe ontwatering en het intensieve landbouwgebruik gaat de vogelstand in het plangebied achteruit. Dit wordt gezien als een autonome ontwikkeling.

2. 5. Recreatie en toerisme

Recreatieve en toeristische voorzieningen in Harlingen zijn geconcentreerd in de binnenstad. Aan de Haulewei bevindt zich pension Veldzigt als zelfstandig recreatiebedrijf. In het buitengebied komen daarnaast alleen kleinschalige en recreatieve voorzieningen voor (ondergeschikt aan andere functies). Naast de bestaande fietsverbindingen, bestaat het voornemen om een fietspad van Wijnaldum naar Midlum te realiseren en een fietspad langs de Roptavaart.

2. 6. Wonen, niet-agrarische bedrijven

Verspreid in het buitengebied liggen verschillende burgerwoningen en niet-agrarische bedrijven. Een groot deel hier van betreft voormalig agrarische bedrijven.

2. 7. Infrastructuur en energie

De gemeente wordt doorsneden door de A31; de bovenregionale verbinding tussen de Afsluitdijk en Leeuwarden. De weg van de A31 naar de industriehaven van Harlingen en de boten naar Vlieland en Terschelling ligt ook binnen het plangebied (de Zuidwalweg, N390). Via de N393 wordt Harlingen verbonden met de dorpen Sexbierum, Oosterbierum, Tzummarum ten noordoosten van de gemeente. De oude rijksweg tussen Harlingen en Franeker heeft nu een ondergeschikte ontsluitingsfunctie. Tussen Harlingen en Leeuwarden loopt een treinverbinding. Ook deze kruist het plangebied.

De industriehaven buiten het plangebied vormt een belangrijk energieknooppunt. Vanaf deze haven lopen verschillende gastransportleidingen door het gebied. Ook liggen twee geluidszones over een deel van het plangebied.

Ten zuiden van de A31 staat een lijnopstelling van zes windmolens.

2. 8. Autonome ontwikkelingen buiten het plangebied

Een aantal buurgemeentes hebben een nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied vastgesteld of zijn daar mee bezig. Deze bestemmingsplannen kunnen leiden tot een stapeling van milieueffecten op het gebied van stikstofdepositie. Voor zover gegevens beschikbaar zijn wordt in de passende beoordeling aandacht besteed aan de stapeling van milieueffecten.

3. BELEIDSKADER EN VOORNEMEN (REIKWIJDTE)

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste beleidsuitgangspunten en uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan op een rij gezet.

3. 1. Beleidskader

De ruimtelijk relevante kaders van het Rijk, de provincie en de gemeente worden beschreven in bijlage 1. Met name het beleid van de provincie bevat concrete uitgangspunten voor de ontwikkelruimte in het plangebied en de toetsingscriteria in het MER.

3.1.1. Ontwikkelingsruimte

Vanuit het kaderstellend beleid zijn de onderstaande conclusies van belang voor de ontwikkelingsruimte in het bestemmingsplan en de speelruimte voor alternatieven in het planMER:

- De Provinciale Verordening biedt ruimte voor agrarische bouwpercelen tot 3,0 hectare. Uitbreidingen groter dan 1,5 hectare kunnen worden toegestaan op basis van maatwerk en een zorgvuldige inpassing in het landschap (de Nije Pleats-methodiek);
- De Provinciale Verordening biedt ruimte voor kleinschalige recreatie en ondergeschikte nevenactiviteiten op agrarisch bedrijven. Per perceel zijn 25 kampeerplaatsen toegestaan.

3.1.2. Toetsingscriteria

Beleidsmatig gezien zijn de onderstaande toetsingscriteria van belang voor het MER. De beoogde ontwikkelingen worden in ieder geval beoordeeld op deze punten:

- De instandhoudingsdoelstellingen voor vermestings- en verzuringsgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden en lichthindergevoelige natuurwaarden in de Waddenzee (Natuurbeschermingswet);
- De landschappelijke kernkwaliteiten van de kwelderwal, de kweldervlaktes en het aandijkingslandschap (Grutsk op 'e Romte);
- Verstoring van de ecologische hoofdstructuur (Verordening Romte);
- De mate van rust en openheid in gebieden die geschikt zijn voor weidevogels (Werkplan Weidevogels);
- De mate waarin aan vaste afstanden uit de *Wet geurhinder en veehouderij* kan worden voldaan (gemeentelijke geurverordening).

3. 2. Uitgangspunten nieuwe bestemmingsplan

Hoofduitgangspunten

Het bestemmingsplan zal niet alleen een goede planologische regeling moeten bieden voor bestaande functies en activiteiten, het is ook het gemeentelijk instrument waarmee nieuwe ontwikkelingen kunnen worden gestuurd en begeleid.

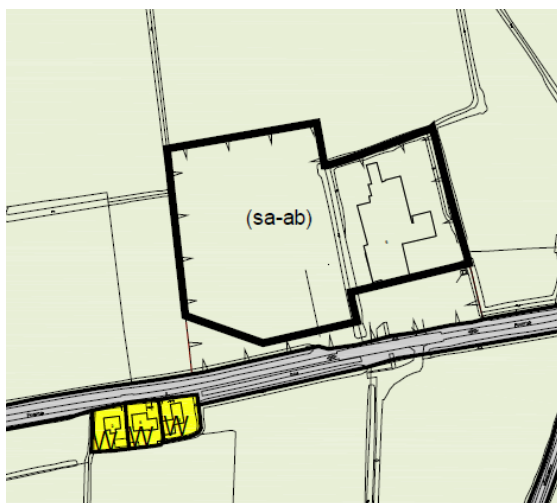
Dat betekent dat het bestemmingsplan Buitengebied ook moet fungeren als richtingwijzer voor nieuwe initiatieven.

Aan de ene kant zal het nieuwe bestemmingsplan dus een (beschermende) regeling bevatten voor de huidige situatie. Aan de andere kant zal rekening worden gehouden met en ingespeeld worden op toekomstige ontwikkelingen. Het landschap wordt daarbij beschouwd als een overkoepelende functie en drager van ruimtelijke ontwikkelingen.

Landbouw

Ten aanzien van de landbouw worden in het bestemmingsplan de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de omvang van grondgebonden agrarische bedrijven, wordt het beleid van de provincie gehanteerd. Bouwpercelen worden bij recht uitgebreid tot een omvang van circa 1 - 1,5 hectare. Op basis van een wijzigingsbevoegdheid kan worden meegewerkt aan vergroting tot maximaal 3 hectare. Het volgen van de Nije Pleats-methodiek is daarbij een vereiste;
- De bestaande intensieve veehouderijen in het plangebied worden specifieke aangeduid. Nieuwe intensieve veehouderijen of intensieve neventakken worden in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt. Nieuwe initiatieven worden per geval beoordeeld en eventueel mogelijk gemaakt met een zelfstandige planprocedure;
- Bij agrarische bedrijven wordt een aanduiding van de bedrijfskavel en het bouwvlak opgenomen. Door het bouwvlak aan de voorzijde van de bebouwing te begrenzen, kan er niet voor de bedrijfswoning worden gebouwd. Dit maakt de netto-bouwruimte voor agrariërs rechtstreeks zichtbaar op de verbeelding en kan er met maatwerk richting worden gegeven aan de ontwikkelingsruimte. Tuin en erfverharding worden begrensd met de aanduiding bedrijfskavel. De bedrijfskavel ziet daarmee op het gehele boerenerf;
- In het bestemmingsplan worden geen mogelijkheden opgenomen voor mestvergisting. Nieuwe mestvergisters worden op basis van een zelfstandige planprocedure mogelijk gemaakt. Mestverwerking of het splitsen van meststoffen met een minivergister, wordt gezien als een bedrijfseigen activiteit van agrarische bedrijven. Dit wordt bij recht mogelijk gemaakt;
- Glastuinbouw is in het plangebied niet aan de orde. Wel wordt een beperkte oppervlakte aan teeltondersteunende kassen mogelijk gemaakt;
- Opgaande teeltvormen worden vanwege het open landschap niet overal wenselijk gemaakt. Om te kunnen sturen op de plek van deze teelten, worden ze mogelijk gemaakt met een afwijkingsbevoegdheid;
- Na beëindiging van de agrarische bedrijfsvoering, kunnen agrarische bedrijven (onder voorwaarden) met een wijzigingsbevoegdheid worden omgezet naar een woonfunctie of een niet-agrarische bedrijfsfunctie;
- Bij agrarische bedrijven worden ruimtelijk ondergeschikte nevenactiviteiten toegestaan, zoals productie gerelateerde detailhandel of kleinschalige recreatieve activiteiten.

Figuur 5. Voorbeeld van de plansystematiek met een agrarische bedrijfskavel (tandjes) en bouwvlak (zwarte lijn)

Landschap, cultuurhistorie, archeologie

Ten aanzien van landschap, cultuurhistorie en archeologie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In het bestemmingsplan worden archeologische waarden beschermd overeenkomstig de (nieuwe) beleidsadvieskaart van de gemeente.
- Karakteristieke panden krijgen een beschermende regeling;
- een deel van het plangebied heeft een kenmerkende onregelmatige verkaveling. De bescherming van deze verkaveling hiervan wordt overgenomen uit het geldende bestemmingsplan.

Natuur en groenvoorzieningen

- Het Hegewiersterflijld krijgt een eigen natuurbestemming;
- Opgaaende beplanting krijgt de bestemming 'Bos', terwijl overig openbaar groen een groenbestemming krijgt.

Recreatie

Ten aanzien van recreatie gelden de volgende uitgangspunten:

- Overeenkomstig het geldende bestemmingsplan wordt bij maximaal 5 agrarische bedrijven een kleinschalige kampeerterrein toegestaan met maximaal 15 standplaatsen;
- Bij alle woonfuncties zijn kleinschalige vormen van bed & breakfast toegestaan. Overeenkomstig de *Notitie Bed & Breakfast* worden deze mogelijkheden ruimtelijk begrenst, zodat ze ondergeschikt zijn aan de hoofdfunctie (maximaal 5 slaapplekken en maximaal 40% van de vloeroppervlakte).

Wonen en niet-agrarische bedrijven

- Voor de woonbestemmingen en niet-agrarische bedrijven wordt de maximale maatvoering uit het geldende bestemmingsplan overgenomen;

- Voor voormalige boerderijen en voor het landgoed Roptastate worden aparte bestemmingen gehanteerd, die beter aansluiten bij de maatvoeringen van de gebouwen.

Infrastructuur en energie

- Voor gastransportleidingen wordt een dubbelbestemming opgenomen, zodat graafschade door bouw- en aanlegwerkzaamheden wordt voorkomen;
- Nieuwe windmolens worden in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

4. REIKWIJDTE EN ALTERNATIEVENONTWIKKELING

Kern van het planMER is het vergelijken van de milieusituatie bij autonome ontwikkeling (zonder nieuw bestemmingsplan) en de milieueffecten die kunnen optreden door het vaststellen van de nieuwe bestemmingsplannen (het voornemen). Op basis van de mer-regelgeving moeten daarnaast alternatieven worden onderzocht die tot een relevant verschil in milieueffecten kunnen leiden. Het gaat daarbij in ieder geval om de maximaal mogelijke milieueffecten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de keuze voor alternatieven.

4. 1. Reikwijdte

De reikwijdte van het MER wordt bepaald door de maximale ontwikkelingsmogelijkheden die het plan biedt. Daarbinnen kunnen accenten worden gelegd. Het ligt voor de hand om alternatieven toe te spitsen op ontwikkelingen waarvoor in het plan de meeste ruimte wordt geboden, omdat daarmee een groter verschil in milieueffecten inzichtelijk worden gemaakt.

Focus op veehouderij

In het MER wordt vooral ingegaan op de effecten van de veehouderij. Omdat in het plangebied voornamelijk grondgebonden veehouderijen voorkomen (melkveehouderij), gaat het MER met name in op de effecten schaalvergroting in de landbouw. Daarbij zijn met name de aspecten ecologie, landschap en geurhinder van belang (zie hoofdstuk 5).

Ook kleinschalige activiteiten worden meegenomen

Activiteiten die niet rechtstreeks de drempelwaarde voor de projectmer- of merbeoordelingsplichtig overschrijden, kunnen in theorie leiden tot de verplichting om een planMER op te stellen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om activiteiten die vanwege hun specifieke ligging of als gevolg van cumulatie nadelige gevolgen met zich mee brengen voor de landschappelijke of natuurlijke waarden in een gebied.

Het toestaan van bijvoorbeeld kleinschalige recreatieve ontwikkelingen heeft een dergelijke uitstraling. De effecten van kleinschalige kampeerterreinen en andere recreatieve ontwikkelingen voor het landschap worden daarom ook in het MER beschouwd.

4. 2. Referentiesituatie

De referentiesituatie is de situatie waarbij er geen nieuw bestemmingsplan buitengebied wordt vastgesteld. De referentiesituatie fungeert als ijkpunt, waarmee de milieueffecten van het voornemen worden vergeleken. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie (2014) en autonome ontwikkelingen die los van het nieuwe bestemmingsplan worden gerealiseerd (zie hoofdstuk 2).

4. 3. Het voornemen

Bij het voornemen worden de milieueffecten beschreven die zijn te verwachten wanneer het bestemmingsplan tot uitvoering worden gebracht. Op basis van jurisprudentie moet daarbij rekening worden gehouden met de benutting van de maximale bouwmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Dit geldt dus ook voor de wijzigingsbevoegdheden die zijn opgenomen. In het voornemen wordt daarom uitgegaan van:

- Bouwpercelen van maximaal 3 hectare;
- Bestaande intensieve veehouderijbedrijven krijgen een omvang van maximaal 1,5 hectare;
- Kleinschalige kampeerterreinen met maximaal 15 standplaatsen.

In het voornemen wordt geen rekening gehouden met:

- Nieuwe intensieve veehouderij;
- De realisatie van co-mestvergistingsinstallaties;
- De verplaatsing van agrarische bouwpercelen.

4. 4. Alternatieven

4.4.1. Minder schaalvergroting grondgebonden veehouderij

Met dit alternatief wordt onderzocht welke milieueffecten aan de orde zijn, wanneer grondgebonden agrarische bedrijven in het bestemmingsplan minder ontwikkelingsmogelijkheden krijgen dan voorgenomen. Daarbij wordt uitgegaan van bouwpercelen van maximaal 1,5 hectare.

4.4.2. Geen omzetting akkerbouw naar veehouderij

In dit alternatief wordt er vanuit gegaan dat akkerbouwbedrijven niet kunnen worden opgezet naar een (grondgebonden) veehouderij.

4.4.3. Veestapel volgens het trendscenario

Bij het aspect stikstofdepositie worden naast de referentiesituatie, het voornemen en de hierboven genoemde alternatieven, nog een scenario doorgerekend. Met een realistisch trendscenario wordt een indruk gegeven van de feitelijke ontwikkeling in de stikstofdepositie in de komende jaren. Naast de maximale milieueffecten, wordt dit gezien als belangrijke informatie voor de besluitvorming over het bestemmingsplan. De trendmatige ontwikkeling geeft immers een goed beeld van de omstandigheden waaronder vergunningen worden verleend.

Op basis van de CBS-cijfers wordt een inschatting gemaakt van de trendmatige ontwikkeling van de veestapel in de komende 10 jaar. Met dit scenario kunnen dus ook de gevolgen van het afnemende aantal agrarische bedrijven in beeld worden gebracht, waardoor het beter aansluit bij de mogelijkheden in het bestemmingsplan om de functie van stoppende agrarische bedrijven te wijzigen. Deze groei (of krimp) wordt vervolgens per diercategorie toegedeeld aan de be-

staande agrarisch bedrijven. Er worden geen specifieke stoppers of groeiers geselecteerd. Met dit scenario kan een realistisch ontwikkeling van de stikstofdepositie worden benaderd.

5. TE ONDERZOEKEN MILIEUASPECTEN (DETAILNIVEAU)

In dit hoofdstuk wordt nagegaan voor welke milieuaspecten belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden verwacht. Op grond hiervan kan worden bepaald op welke milieuaspecten het accent komt te liggen in het milieueffectrapport. Per milieuaspect wordt een voorstel gedaan voor de beoogde onderzoeksmethodiek.

5. 1. Detailniveau

Het planMER moet inzichtelijk maken of de gemaakte planologische keuzes op gebiedsniveau leiden tot significante effecten voor het milieu. Het bestemmingsplan bevat generiek toelatingsbeleid. Omdat niet op voorhand kan worden voorspeld welke ontwikkelingen zich zullen voordoen en op welk perceel, heeft het planMER net als het bestemmingsplan Buitengebied een hoger abstractieniveau. De effecten worden perceeloverstijgend in beeld gebracht. Daarbij worden op gebiedsniveau uitspraken gedaan over de milieueffecten.

Bij het indienen van een concrete vergunningaanvraag, worden de milieueffecten door middel van een projectmer, mer-beoordeling of een vormvrije mer-beoordeling meer gedetailleerd en locatiespecifiek onderzocht.

5. 2. Bodem en water

De ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan kunnen lokaal (beperkte) effecten hebben voor de waterafvoer en de waterkwaliteit (zowel oppervlaktewater als grondwater). Door de toename van oppervlakteverharding zal hemelwater versneld afstromen naar het oppervlaktewatersysteem. Van deze effecten wordt een kwalitatieve beschrijving opgenomen in het planMER. Daarbij wordt gebruik gemaakt van gegevens van het Wetterskip Fryslân.

Door de regelgeving die geldt voor agrarische bedrijven en mestopslag, worden effecten op het gebied van bodemverontreiniging niet verwacht. Dit aspect wordt dan ook buiten beschouwing gelaten.

Onderzoeksvoorstel bodem en water

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten voor de bodem en het water worden als volgt in beeld gebracht:

- In het planMER wordt kwalitatief aandacht besteed aan de aspecten waterafvoer en waterkwaliteit. Daarbij wordt gebruik gemaakt van bestaande informatie van het waterschap;
- Het aspect bodemkwaliteit wordt in het planMER buiten beschouwing gelaten.

5. 3. Ecologie

Natura 2000-gebied

Binnen het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden gelegen. Directe effecten als areaalverlies, versnippering, verdroging en versnippering worden dan ook op voorhand uitgesloten.

In de omgeving van het plangebied zijn wel de Natura 2000-gebieden 'Waddenzee' en 'IJsselmeer' gelegen. Op grotere afstand liggen natuurgebieden met ook stikstofgevoelige habitats zoals de Duinen van Vlieland en de Duinen van Terschelling. Omdat stikstofdepositie ook op grotere afstanden effecten met zich mee kan brengen, wordt in het planMER aandacht besteed aan de vermesting en verzuring als gevolg van stikstofdepositie.

Naam gebied	Afstand tot grens plangebied (km)	Meest stikstofgevoelige habitat en kritische depositiewaarde (KDW)	Stikstofgevoelige soorten	Achtergronddepositie in 2012 (N/ha/jr)	Meenemen in de passende beoordeling
Waddenzee	0 km	grijze duinen, kalkarm (H2130B). KDW: 940 mol N/ha/jr komt in een zeer geringe oppervlakte in het gebied voor, als enclaves binnen de kweldergebieden van de bewoonde Waddeneilanden en op Rottum ³	Nauwe korfslak, blauwe kiekendief, velduil	500-600	Meenemen vanwege het aspect lichthinder. Stikstofgevoelige habitats liggen te ver weg
IJsselmeer	7,5 km	overgangs- en trilvenen (trilvenen) (H7140A). KDW 1200 mol N/ha/jr	Meervleermuis, porseleinhoen, snor en rietzanger	772 ⁴	Ja, effecten van stikstof voor de Makku-merwaard in beeld brengen
Oudegaas-terbrekken, Fluessen en omgeving	15,5 km	meren met krab-benscheer en fonteinkruiden (H3150). KDW: 2100 Volgens beheerplan Merengebied komt dit habitattypen alleen in It Sân voor	kemphaan, meervleermuis, porseleinhoen	1340	Nee, achtergronddepositie aangewezen habitats zit ruim onder de KDW en stikstofdepositie speelt geen relevante rol voor de aangewezen soorten

³⁾ Het plangebied ligt al op enige afstand van het Natura 2000-gebied Waddenzee. De dichtstbijzijnde stikstofgevoelige habitattypen zijn echter op circa 80 km afstand aanwezig op Rottumeroog. De achtergronddepositie is hier aanzienlijk lager dan de kritische depositie van het te beschermen habitat H2130A.

⁴⁾ Volgens de meest recente gegevens (2013) is deze depositie enkele tientallen mollen lager.

Witte en Zwarte Brekken	20 km	Niet aanwezig, het is een Vogelrichtlijngebied	Grutto, kemphaan	1460	Nee, stikstofdepositie speelt geen relevante rol voor de aangewezen soorten
Duinen van Terschelling	21 km	H2130C *Grijze duinen (heischraal). KDW 770 mol N/ha/jr	-	628 - 1340	Ja, onduidelijk of de achtergronddepositie onder over boven KDW ligt
Sneekermeergebied	21,5 km	Niet aanwezig, het is een Vogelrichtlijngebied	kwartelkoning, kemphaan, kievit, grutto	1250	Nee, stikstofdepositie speelt geen relevante rol voor de aangewezen soorten (zie ook paragraaf 3.3)
Duinen van Vlieland	24,5 km	H2130C *Grijze duinen (heischraal). KDW 770 mol N/ha/jr	-	628 - 1340	Ja. Onduidelijk of de achtergronddepositie onder over boven KDW ligt
Alde Feanen	27 km	overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) (H7140B). KDW 700	Meervleermuis, bruine kiekendief, porseleinhoen, zwarte stern, snor en rietzanger	1510	Nee. Andere gebieden zijn maatgevend ten opzichte van Alde Feanen
Groote Wielen	27 km	Niet aanwezig, het is een Vogelrichtlijngebied	Meervleermuis, bruine kiekendief porseleinhoen, rietzanger	1380	Nee, stikstofdepositie wordt in het beheerplan niet genoemd als specifiek knelpunt

Tabel 4 Natura 2000-gebieden binnen een straal van 30 km

Afwijkende referentiesituatie stikstofdepositie

Bij het aspect stikstofdepositie wordt ervoor gekozen om alleen de huidige situatie als referentiesituatie door te rekenen. Vanuit de passende beoordeling is dat verplicht. Het apart doorrekenen van de autonome ontwikkeling heeft weinig toegevoegde waarde. Vanwege de volgende twee redenen zal het doorrekenen van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling tot vrijwel dezelfde resultaten leiden:

- Er worden op korte termijn slechts een beperkt aantal vergunningen voor nieuwe stallen verleend;
- Daarnaast bevinden zich in het plangebied vrijwel geen intensieve veehouderijen, waardoor de eisen voor emissiearme stallen uit het *Besluit huisvesting ammoniak-emissie veehouderij* verwaarloosbare gevolgen hebben voor de ammoniakemissie uit het gebied.

Aandachtspunt bij de huidige situatie is dat er vaak een verschil bestaat tussen het feitelijke aantal dieren en het vergunde aantal dieren. Met behulp van de CBS-tellingen van 2013 kan de vergunde en feitelijke situatie met elkaar worden vergeleken.

Zowel de Waddenzee als het IJsselmeer zijn gebieden waar het nog relatief donker wordt. Daarom wordt de passende beoordeling ook aandacht besteed aan het aspect lichthinder. De belangrijkste lichtbronnen in het buitengebied zijn ligboxstallen en lichtmasten bij paardrijbakken.

Ecologische hoofdstructuur

Ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur wordt de effectbeschrijving gericht op mogelijk gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden in het gebied Hegewiersterfljild. Omdat waterbeheer niet rechtstreeks via het bestemmingsplan wordt geregeld, is de effectbeschrijving vooral gericht op verstoring door recreanten of door verlichting.

In de verdere omgeving van het plangebied valt de EHS samen met Natura 2000 of is er geen EHS aanwezig.

Beschermde soorten

Op basis van een bureaustudie wordt een inventarisatie gemaakt van beschermde plant- en diersoorten in het plangebied. Daarnaast wordt een ingeschat welke ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied kunnen leiden tot aantasting van deze soorten. Waar nodig worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Onderzoeksvoorstel ecologie

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten op het gebied van ecologie als volgt in beeld gebracht:

- De vermestende en verzurende effecten worden in beeld gebracht voor de Natura 2000-gebieden in en rondom het plangebied. Tevens worden effecten als gevolg van lichthinder in beeld gebracht;
- Ten aanzien van de natuurwaarden binnen de EHS (voor zover niet overlappend met Natura 2000) worden de effecten op eenzelfde wijze beoordeeld, doch zonder depositieberekeningen;
- Bepaald wordt hoe groot de kans is dat het leefgebied van beschermde diersoorten wordt aangetast. De aanwezigheid van soorten wordt daarbij bepaald aan de hand van algemene ecologische kennis en verspreidingsatlassen/gegevens.

5. 4. Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Het bestemmingsplan bevat mogelijkheden die kunnen leiden tot een (geleidelijke) verandering van het landschappelijke beeld en tot aantasting van cultuurhistorische of archeologische waarden:

- Schaalvergroting van grondgebonden- en intensieve veehouderij;
- Mestopslag op veldkavels;
- Paardrijbakken en kleinschalige kampeerterreinen;
- Opgaande teelten.

De aspecten landschap, cultuurhistorie en archeologie worden onderzocht aan de hand van de kernkwaliteiten die door de Provincie zijn gedefinieerd in de Verordening Romte en de Structuurvisie Grutsk op 'e Romte.

Daarbij zijn de volgende waarden en criteria van belang:

- Landschappelijke eenheden, zoals de bebouwing op de kwelderwallen en de openheid van kweldervlakten;

- Cultuurhistorische waarden zoals karacteristieke bebouwing en oorspronkelijke verkaveling;
- Stilte en duisternis;
- Archeologische waarden.

Onderzoeksvoorstel landschap, cultuurhistorie en archeologie

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten op het gebied van landschap, cultuurhistorie en archeologie als volgt in beeld gebracht:

- De huidige waarden worden in beeld gebracht aan de hand van kaartmateriaal van de provincie. Waar mogelijk worden foto's en figuren gebruikt om de effecten te visualiseren. Aangezien het planMER geen betrekking heeft op concrete locaties, blijft de beschrijving van effecten beperkt tot gebiedsniveau.

5. 5. Woon- en leefomgeving

Geurhinder

Als gevolg van de uitbreiding van agrarische bedrijven kan de geurhinder in het gebied toenemen. Voor melkveebedrijven zijn geen geurfactoren vastgesteld en gelden de vaste afstanden uit de *Wet geurhinder en veehouderij*. Voor deze bedrijven wordt een knelpuntenanalyse gemaakt op basis van de vaste afstanden. Er worden geen mogelijkheden geboden voor intensieve veehouderijen. Zodoende worden specifieke geurberekeningen niet noodzakelijk geacht.

Nevenfuncties en functieverandering kunnen gevolgen hebben voor de geurhindersituatie rondom agrarische bedrijven. Door de omvorming naar van voormalig agrarische bedrijven naar burgerwoningen en het oprichten van verblijfsrecreatieve functies ontstaat een spanningsveld tussen agrarische bedrijven en de verblijfskwaliteit van het plangebied. Dit verschijnsel wordt kwalitatief beschreven.

Verkeershinder

De verkeersaantrekkende werking als gevolg van schaalvergroting en kleinschalig kamperen blijft beperkt tot de directe omgeving. In het planMER wordt een kwalitatieve beschrijving opgenomen van deze problematiek.

Luchtkwaliteit en geluid

Op het gebied van luchtkwaliteit en geluid zijn alleen beperkte en lokale effecten te verwachten van de uitbreiding van agrarische bouwpercelen. Omdat niet op voorhand valt te voorspellen waar ontwikkelingen precies zullen plaatsvinden, wordt ten aanzien van deze aspecten een kwalitatieve effectbeschrijving opgenomen in het planMER.

Externe veiligheid

Ten aanzien van het aspect externe veiligheid zijn geen belangrijke negatieve effecten te verwachten. De ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied brengen niet of nauwelijks een toename van het aantal personen met zich mee. In het MER wordt op kwalitatieve wijze ingegaan op de effecten van (kleinschalige) recreatieve ontwikkelingen nabij de industriehaven van Harlingen.

Onderzoeksvoorstel woon- en leefklimaat

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten op het gebied van woon- en leefklimaat als volgt in beeld gebracht:

- Voor melkveebedrijven zijn geen geurfactoren vastgesteld en gelden de vaste afstanden uit de *Wet geurhinder en veehouderij*. Voor deze bedrijven wordt bepaald hoeveel gevoelige bestemmingen binnen de 50 m en 100 meter zijn gelegen.
- In het planMER wordt kwalitatief aandacht besteed aan de effecten op het gebied van verkeer.
- Ten aanzien van de aspecten luchtkwaliteit en geluid wordt een kwalitatieve beschrijving opgenomen van de mogelijke milieueffecten.
- In het MER wordt op kwalitatieve wijze ingegaan op de effecten van (kleinschalige) recreatieve ontwikkelingen nabij de industriehaven van Harlingen.

5. 6. Effectbeoordeling

Tabel 3 geeft een overzicht van de milieuthema's die in het planMER aan de orde komen en de wijze waarop de effecten inzichtelijke worden gemaakt. Voor zover dat nuttig is worden de effecten kwantitatief beschreven. Vanwege het schaalniveau van het bestemmingsplan Buitengebied 2013, worden de meeste effecten echter kwalitatief beschreven. Bij de effectbeoordeling is gebruikgemaakt van een ordinale schaal, zodat de verschillende milieueffecten met elkaar kunnen worden vergeleken. Bij deze schaal worden de volgende klassen gebruikt:

- een zeer negatief effect: --
- een negatief effect: -
- een licht negatief effect: -/0
- een neutraal effect: 0
- een licht positief effect: 0/+
- een positief effect: +
- een zeer positief effect: ++

6. CONCLUSIE

6. 1. Te onderzoeken alternatieven

In de onderstaande tabel wordt samenvattend weergegeven welke ontwikkelingsmogelijkheden worden onderzocht op welk type effecten.

Naam alternatief/scenario	Toelichting	Van belang voor welk aspect
Huidige situatie en autonome ontwikkeling (referentiesituatie).	De situatie waarbij er geen nieuw bestemmingsplan buitengebied wordt vastgesteld en concrete projecten binnen en buiten het plangebied onverminderd doorgang vinden.	Alle aspecten.
Het voornemen.	Het bestemmingsplan wordt uitgevoerd overeenkomstig de mogelijkheden uit de nota van uitgangspunten.	Alle aspecten.
Alternatief minder schaalvergroting grondgebonden veehouderij	Een alternatief waarbij minder bouw-mogelijkheden zijn opgenomen voor de grondgebonden veehouderij	Alle aspecten.
Alternatief beperking omzetting	Een alternatief waarbij akkerbouwbedrijven niet worden opgezet tot melkveehouderij	Alle aspecten.
Trendmatige ontwikkeling van de veehouderij.	De trendmatige ontwikkeling van de veestapel in de komende 10 jaar (op basis van de trend in de afgelopen 10 jaar).	Alleen stikstofdepositie.

Tabel 5 Alternatieven en scenario's

6. 2. Te onderzoeken milieuaspecten

In het planMER worden de volgende milieuaspecten meegenomen:

thema	te beschrijven effecten	werkwijze
<i>natuur</i>	- Vermesting, verzuring en verstorend beschermde natuurgebieden - aantasting leefgebied beschermde soorten	- kwalitatief/kwantitatief
<i>landschap, cultuurhistorie en archeologie</i>	- aantasting karakteristieke patronen en structuren - aantasting openheid - aantasting karakteristieke bebouwing - aantasting archeologische	- kwalitatief
<i>woon- en leefklimaat</i>	- verkeerhinder - luchtkwaliteit - geluidhinder - geurhinder	- kwalitatief/kwantitatief voor zover gegevens beschikbaar

thema	te beschrijven effecten	werkwijze
	- externe veiligheid	
<i>bodem en water</i>	- bodemkwaliteit - grondwater - oppervlaktewater - waterketen	- kwalitatief

Tabel 6 Overzicht aanpak milieuonderzoek

6. 3. Cumulatietoets

Waar relevant, wordt in het kader van cumulatie wordt in ieder geval aandacht besteed aan de volgende ontwikkelingen:

- Ontwikkeling van agrarische bouwpercelen in omliggende gemeenten. Veel gemeenten werken op dit moment aan het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen voor het buitengebied. Daarbij wordt in veel gevallen nieuwbouwuimte geboden voor agrarische bedrijven. Cumulatie doet zich voor bij het aspect stikstofdepositie.

6. 4. Afbakening van het plangebied en het studiegebied

Het plangebied van nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied heeft betrekking op het gehele buitengebied van de gemeente Harlingen. Het studiegebied is het gebied waarbinnen effecten als gevolg van het plan kunnen optreden. Met het oog op het aspect stikstofdepositie worden daarom ook een aantal Natura 2000-gebieden buiten de gemeente Harlingen meegenomen.

6. 5. Tijdshorizon

Voor de huidige milieusituatie wordt gebruik gemaakt van de meest recente milieugegevens (2012 of 2013). De milieueffecten wordt gebruikelijk in beeld gebracht voor het eind van de planperiode. Uitgaande van de vaststelling van het bestemmingsplan 2014, wordt 2024 aangehouden als zichtjaar. Indien er als gevolg van ontbrekende gegevens een afwijkend zichtjaar wordt aangehouden, wordt dit in het planMER vermeld.